

Л. Д. Павленко,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА БАНКІВСЬКІ ПРОДУКТИ З УРАХУВАННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ ЦІННОСТІ

При ціноутворенні на банківські продукти наявність конкуренції на ринку дасть можливість взаємодії банку і клієнта за рахунок визначення факторів, що мають безпосередній вплив на них. Основою конкурентоздатності банківських продуктів можна вважати переваги, які отримує клієнт, тобто цінність банківського продукту для клієнта порівняно з аналогічними продуктами конкурентів. Отже, основними критеріями для клієнта, що визначають конкурентоспроможність банківського продукту є ціна та цінність.

Визначення цінності банківського продукту в економіці залежить від принципової фундаментальної засади: що вважати за цінне для клієнта, які критерії чи систему критеріїв необхідно використовувати. Ціннісний вимір в економіці є похідним від системи її ціннісної орієнтації. Передусім якісний аспект ціннісного виміру втілює спрямованість саме на ціннісну орієнтацію економіки, а отже, дає можливість визначити зміст самого поняття економічної цінності при ціноутворенні на банківські продукти.

Проте створення високої цінності продукту не може само собою гарантувати успіх. Іншими словами, економічна цінність, створена банком, повинна бути визнана споживачами, тобто клієнтами банку. На жаль, дуже часто цього не відбувається. У зв'язку з тим, що більшість банків розглядають свою майбутню конкурентну позицію на ринку як результат розвитку своїх знань, навичок, умінь та досвіду в рамках виробництва продукту, то з двох типів конкуренції на ринку:

- 1) конкуренції з виробником (за витратами і технологіями);
- 2) конкуренції за споживача (на основі запропонованої цінності); вони обирають першу.

Економічна цінність банківського продукту – це якісні та кількісні відношення між корисністю банківського продукту і витратами праці на його створення та реалізацію. Корисність – це економія витрат праці в споживанні, яка обумовлена використанням банківського продукту з підвищеними якісними властивостями. Тому з якісного боку економічна цінність банківського продукту – це співвідношення між економі-

єю праці в споживанні або економічною корисністю і затратами праці в розробці даного продукту та його реалізації.

Кількісна сторона економічної цінності банківського продукту – співвідношення між величиною заощадженої праці в споживанні, обумовлена підвищенням корисності використовуваного споживачем продукту і величиною затраченої праці при розробці та реалізації банківського продукту.

Оскільки цінність банківського продукту є результатом двох категорій: вартості банківського продукту та його корисності, то сутність цінності банківського продукту – це визначена економічна діяльність, яка містить у собі ціль банку (результат) та засоби (витрати).

Дослідження економічної цінності банківського продукту для клієнта, переваг, які він отримає, та співвідношення переваг до ціни на сучасному етапі є основою ціноутворення на банківські продукти.

При ціноутворенні на банківські продукти банк фактично має дві змінні, за допомогою яких він може впливати на вибір споживача: відсоткову ставку та економічну цінність. Враховуючи, що відсоткова ставка є швидше екзогенною величиною, яка визначається зокрема і ситуацією на ринку банківських послуг, то економічна цінність є повністю ендогенною величиною, що знаходиться під повним контролем банку. Пояснимо це на прикладі депозитів.

Безумовно, банки можуть встановлювати відсоткову ставку за депозитами на будь-якому рівні, але все ж таки існують певні раціональні обмеження. По-перше, максимальний рівень відсоткової ставки, яку банк може сплачувати вкладникам, залежить від його здатності генерувати дохід. Тобто вартість залучених ресурсів не повинна перевищувати дохідність активних операцій банку. По-друге, за умови достатньої ліквідності, не має сенсу сплачувати за користування депозитами набагато більше рівня ставок конкурентів, навіть якщо банк може собі це дозволити. Існує обмеження і щодо нижньої границі. Як правило, банк не може собі дозволити сплачувати за депозитами набагато менше, ніж банки-конкуренти, оскільки в цьому випадку він може зіткнутися з відтоком клієнтів.

У той же час економічна цінність знаходиться повністю під його контролем, і саме від дій банку залежить наскільки привабливими будуть його продукти. Банки мають достатньо свободи, щоб створювати продукти, які якнайкраще задовольняють потреби споживачів.

Отже, якщо конкуренція за ціною є досить обмеженою, то конкуренція за якістю обслуговування створює майже необмежені можливості. Тому в умовах досить сильної міжбанківської конкуренції стає зрозумілим особливе значення економічної цінності. Саме урахування економічної цінності щодо ціноутворенні на банківські продукти на-

дасть конкурентних переваг банку на ринку, що, у свою чергу, дозволить надалі реалізувати стратегічні цілі банку.

М. В. Плотнікова,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ПРАВОВА ПРИРОДА ПИСЬМОВОЇ УГОДИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З БАНКОМ

Серед договорів особливий характер має письмова угода, яка укладається між банком та Національним банком України (далі – НБУ). Можливість її укладення передбачена в ст. 73 Закону України “Про банки і банківську діяльність”. На підставі цієї угоди банк чи визначена угодою особа зобов’язується вжити заходів для усунення порушень, поліпшення фінансового стану банку тощо. Основні засади укладання письмової угоди визначені в Постанові Правління Національного банку України № 346 від 17.08.2012 “Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства”.

Особливістю письмової угоди як договірною акту є те, що укладається вона за ініціативою банку, умови пропонує банк-порушник, однак більшого значення при обговоренні умов має волевиявлення НБУ, а в разі відмови або ухилення банку від укладення письмової угоди в установленний строк без обґрунтованих причин до нього будуть застосовуватися інші (жорсткіші) заходи впливу.

При укладанні письмової угоди за ініціативи банку його бажання усунути виявлені порушення узгоджується з бажанням НБУ досягти стабільності та надійності в роботі конкретного банку, а отже, і всієї банківської системи. Волевиявлення банку виражається в надсиланні до НБУ плану заходів та проекту письмової угоди, що містить зобов’язання усунути виявлені порушення. НБУ погоджується з даними пропозиціями або надсилає банку обґрунтовані зауваження до проекту письмової угоди. Якщо банк не надасть доопрацьованого проекту угоди протягом 15 днів з дня надсилання НБУ листа, це є підставою для прийняття рішення про застосування іншого заходу впливу за порушення банківського законодавства. Отже, досягнення згоди відбувається з перевагою зауважень НБУ, який при цьому керується не власним, а публічним інтересом, тому така ознака договору, як волевиявлення сторін, притаманна письмовій угоді, але з певними особливостями.